የአማራ ብሄራዊ ክልላዊ መንግሥት የበጀት አስተዳደር መመሪያ ቁጥር 8/2004

የገንዘብና ኢኮኖሚ ልማት ቢሮ

ጥር/2004 ዓ.ም

<u>ባህር ዳር</u>

የአማራ ብሄራዊ ክልላዊ መንግሥት የበጀት አስተዳደር መመሪያ ቁጥር 8/2004

ክፍል አንድ
ጠቅላላ

በክልሉ መንግስት የጸደቀውን የመንግስት ፋይናንስ አስተዳደር አዋጅ ወደ ተግባር ለማሸጋገርና ተገቢ የበጀት አስተዳደር ስርዓት በክልሉ እንዲሰፍን ለማድረግ ይህን መመሪያ ማውጣት አስፈላጊ ሆኗል።

በዚሁ መሰረት የገንዘብና ኢኮኖሚ ቢሮ በክልሉ መንግስት የፋይናንስ አዋጅ ቁጥር 178/2003 አንቀጽ 67 በተሰጠው ስልጣን መሠረት ይህን መመሪያ አውጥቷል፡፡

፩. አጭር ርዕስ

ይህ መመሪያ "የአማራ ብሄራዊ ክልላዊ መንግሥት የበጀት አስተዳደር መመሪያ ቁጥር 8/2004" ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

፪. ትርጓሜ

በክልሉ መንግሥት የፋይናንስ አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 178/2003 እና በፋይናንስ አስተዳደር ደንብ ቁጥር 89/2004 ትርጉም የተሰጣቸው በዚህ መመሪያ ውስጥ ጥቅም ላይ የዋሉ ቃላትና ሀረጎች በአዋጁ እና በደንቡ የተሰጣቸውን ትርጉም ይይዛሉ፡፡ ከዚህ በተጨማሪም በዚህ መመሪያ ውስጥ፡-

1. "የበጀት የጊዜ ሠሌዳ" ማለት ዕቅድና በጀት በጊዜ ገደብ እንዲዘጋጁ፣ □ንዲጸድቁ፣□ንዲፈቀዱና በስራ ላይ □ንዲውሉ ይቻል ዘንድ የሚከናወኑትን ዝርዝር ተግባራት፣ የሚከናወኑበትን ጊዜ እንዲሁም የሚያከናውኑትን የመንግስት አካላት ለይቶ የሚያመለክት ሠንጠረዥ ነው፡፡
2. "የዕቅድ ዑደት" ማለት ከአንድ ዓመት በላይ የሆነ የማክሮ ኢኮኖሚና የፊስካል ማዕቀፍ መመርመር፣ ማዘጋጀትና ማጽደቅ የሚያካትት ነው፡፡

3. "የበጀት ዑደት" ማለት ዓመ□ዊ በጀት ማዘጋጀት መመርመር፣ ማጽደቅ፣ መፍቀድ እና በሥራ ላይ መዋልን የሚያካትት ነው፡፡
4. "ዓመ□ዊ የፊስካል ዕቅድ" ማለት የመንግስትን ዓመ□ዊ የወጪና የገቢ እእንዲሁም የወጪ አሸፋፈኑን የሚይዝ እቅድ ነው፡፡
5. "ገቢ በጀት" ማለት በአንድ በጀት ዓመት መንግሥት ከታክስ፣ ታክስ ካልሆኑ፣ ከካፒታል በጀትና ከውጭ በሚገኝ ብድርና እርዳታ የሚሰበሰብ ሃብት ነው፡፡
6. "ወጪ በጀት" ማለት መንግሥት በአንድ የበጀት ዓመት ውስጥ ለሚሰጣቸው አገልግሎቶችና የልማት ስራዎች እንዲሁም ውል ወይም ግዴታ ለተገባባቸው ጉዳዮች የሚደለደል ሃብት ነው፡፡
7. “የበጀትጥሪ” ማለት የ.... የፊስካልና የኢኮኖሚ ማዕቀፍን፣ የፋይናንስና የማስፈፀም አቅምን፣ እንዲሁም ሌሎች ታሣቢ ተደርገው የሚወሰዱ ጉዳዮችን ባገናዘበ መልኩ የመንግሥት መስሪያ ቤቶች ለሚቀጥለው የበጀት ዓመት የሚያስፈልጋቸውን መደበኛና ካፒታል ወጪዎች በጀት በወጪ መደብና በፋይናንስ ምንጭ የበጀት ጥያቄ መግለጫና የተዘጋጁ ቅጾችን በመሙላት አዘጋጅተው እንዲያቀርቡ በ... የሚደረግ ጥሪ ነው፡፡
8. “የበጀት ማስታወቂያ” ማለት ... በ... ምክር ቤት የፀደቀውን የ... መንግሥት በጀትን መሠረት በማድረግ ለመንግሥት መስሪያ ቤቶች የተፈቀደላቸውን በጀት በሂሣብ ምድብና በዋና ዋና የወጪ ዓይነቶች እንዲሁም ለ...... .... ለከተማ አስተዳደሮች የተፈቀደላቸውን የበጀት ድጋፍ .... (....... ....) እንዲያውቁት የሚያደርግበት አሠራር ነው፡፡
9. “የበጀት ዝውውር” ማለት በመንግሥት ፋይናንስ አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 178/2003 የተሰጠው ትርጉም እንደተጠበቀ ሆኖ ከአንድ የመንግሥት መ... ቤት ወደሌላ የመንግሥት መ... ቤት በአርዕስት፣ በንዑስ አርዕስት፣ በሂሣብ መደብ ወይም ከአንድ ፕሮጀክት ወደሌላ ፕሮጀክት የሚደረግ የተፈቀደ የበጀት ዝውውርን ይጨምራል፡፡
10. “የበጀት ቁጥጥር” ማለት መንግሥት ወይም የመንግሥት መ... ቤቶች የበላይ ኃላፊዎች በተፈቀደው የበጀት ዝውውር ላይ በማዕከላዊነት

ቁጥጥር ለማድረግ እንዲቻል ተገቢውን መረጃ ለማግኘት ወይም ውሣኔ ለመስጠት የሚረዳ የበጀት አመዘጋገብ ስርዓት ነው፡፡

፫. የመመሪያው ተፈጻሚነት

ይህ መመሪያ በ... መንግስት የፋይናንስ አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 178/2003 ላይ የመንግስት መ... ቤቶች ተብለው በተመለከቱት ሁሉ ላይ ተፈጻሚ ይሆናል፡፡

፬. የመመሪያው ዓላማ

የዚህ መመሪያ ዓላማ .... መንግሥት በአንድ የበጀት ዓመት እና በመካከለኛ ዘመን ጊዜ ለሚያከናውናቸው የአስተዳደርና ጠቅላላ አገልግሎት፣ የኢኮኖሚ፣ የሶሻልና ልዩ ልዩ አገልግሎትና የልማት ሥራዎች የሚያስፈልገውን ወጪ ቀልጣፋና ውጤታማ በሆነ አኳኋን የበጀት ድልድል ለማድረግ፣ የበጀት አፈጻጸሙን ለመከታተልና ለማስተዳደር እንዲያስችል ነው፡፡

፭. የመመሪያው ይዘት

ይህ መመሪያ .... መንግሥት በመካከለኛ ዘመን የሚዘጋጀውን የማክሮ ኢኮኖሚና ፊስካል ማዕቀፍ እቅድ ማዘጋጀትና ማጽደቅ፣ የክልል .... .ተማ አስተዳደሮች የበጀት ድጋፍ ማስታወቅ፣ የበጀት አጠያየቅና አፈቃቀድ ሂደቶችንና የጊዜ ሰሌዳን እንዲሁም የበጀት አስተዳደር ዋና ዋና ጉዳዮችን ያካተተ ነው፡፡

ክፍል ሁለት

የበጀት አጠያየቅና አፈቃቀድ

፮. በገንዘብና ኢኮኖሚ ልማት ቢሮ የሚከናወን የዕቅድና የበጀት ዝግጅት

1. በቢሮው የሚዘጋጀው የማክሮ ኢኮኖሚና ፊስካል ማዕቀፍ ሶስት የዕቅድ ዑደት ደረጃዎች በከፍተኛ ሁኔታ ከሚመሩት ወቅታዊነት ካለው የፀደቀ የልማት ስትራቴጂና ከክፍላተ ኢኮኖሚዎች የልማት ዕቅድ ጋር በተጣጣመ መልኩ ነው:: ከዚህም ባሻገር የማክሮ ኢኮኖሚና ፊስካል ማዕቀፍ ሲዘጋጅ በገቢና በወጪ በጀት ግምት ላይ ተመርኩዞ ነው:: በተጨማሪም በእነዚህ ሶስት የእቅድ ዑደት ደረጃዎች ላይ በመመሥረት አመታዊ በጀቱ ይዘጋጃል::
2. የዕቅድ ዑደት

   የዕቅድ ዑደት ሶስት ደረጃዎች አሉት::

   ሀ. **ቢሮው** የሶስት አመት ተንከባላይ የማክሮ ኢኮኖሚና ፊስካል ማዕቀፍ በማዘጋጀት **ለክልል መስተዳድር ምክር** ቤት አቅርቦ ያፀድቃል::

   ለ. **ለወረዳዎች፤ ብሄረሰብ አስተዳደር ዞኖችና** ለከተማ አስተዳደሮች የሶሰት አመት የበጀት ድጋፍ ግምት ያስታውቃል::

   ሐ. አመታዊ የፊስካል ዕቅድ ያዘጋጃል:: ያስታውቃል::
3. የ**ክልል** መንግሥት የገቢና ወጪ ግምት ዕቅድ ዝግጅት ታሣቢዎች

   ሀ. ባለፉት አምስት አመታት የታየው አጠቃላይ የኢኮኖሚ ዕድገት አፈጻጸም፣

   ለ. ከውጭ የሚገኘው ቀጣይ የፋይናንስ ፍሰት፣

   ሐ. የታክስ አስተዳደሩን ለማሻሻል የተከናወኑ የአገልግሎት አሰጣጥና የስነምግባር ማሻሻያ ተግባራት፣

   ሠ. በቅርብ አመታት የታዩ የገቢና የወጪ አፈጻጸም ሁኔታዎች፣

   ረ. በ**ክልሉ** የሚደረገው የገቢ አሰባሰብና አስተዳደር ማሻሻያዎች፣

   ሰ. ለድህነት ተኮር የሶሺዮ - ኢኮኖሚ ልማት የወጪ ዘርፎች የሚሰጠው ቀጣይ የትኩረት አቅጣጫ፣

ሸ. በብሔራዊ ክልላዊ መንግስቱ ለወረዳዎች፤ ብሄረሰብ አስተዳደር ዞኖችና ከተማ አስተዳደሮች የሚደረግ ተጨማሪ የወጪ በጀት ድጋፍ፣

ቀ. የወጪ አስተዳደርና ቁጥጥር ሥርዓቱን ዘመናዊና ቀልጣፋ ማድረግ፣

በ. የክልሉ መንግሥት የልማት ድርጅቶች በሚልኩት የሶስት አመታት የመንግሥት ትርፍ ድርሻ ዕቅድ፣

4. የዕቅድ ዝግጅት

ሀ. የማክሮ ኢኮኖሚና የፊስካል ማዕቀፍ ዝግጅት፣

i. አጠቃላይ የኢኮኖሚ ዕድገትና ጠቅላላ የክልል የአገር ውስጥ ምርት፣ የመንግስት ጠቅላላ ገቢና ወጪ፣ የወጪ አሸፋፈን፣ የወረዳዎች፤ ብሄረሰብ አስተደደር ዞኖችና የከተማ አስተዳደሮች አጠቃላይ የበጀት ድጋፍ፣ በክልል ደረጃ የካፒ□ልና የመደበኛ ወጪ ግምት የሚያሳይ የተከ□□ይ ሶስት ዓመት የማክሮ ኢኮኖሚና የፊስካል ማዕቀፍ ይዘጋጃል::

ii. የማክሮ ኢኮኖሚና የፊስካል ማዕቀፍ በየዓመቱ እስከ ጥቅምት 15 ይዘጋጃል::

ለ. የሶስት ዓመት የበጀት ድጋፍ ዝግጅትና ማስ□ወቅ፣

i. የገንዘብና ኢኮኖሚ ልማት ቢሮ ለብሄረሰብ አስተዳደር ዞኖች፥ ወረዳዎችና ከተማ አስተዳደሮች የበጀት ድጋፍ ማከፋፈያ ቀመርን በማዘጋጀትና በማጸደቅ ወይም ነባሩ የሚቀጥል መሆኑን በመግለጽ እስከ ህዳር 15 ባለው ጊዜ ለመስተዳድር ምክር ቤቱ ያስታውቃል።

ii. የአማራ ብሄራዊ ክልላዊ መንግስት መስተተዳድር ምክር ቤት የሶስት ዓመት የወረዳዎች፤ ብሄረሰብ አስተዳደር ዞኖችና የከተማ አስተዳደሮች የበጀት ድጋፍ ማከፋፈያ ቀመርን በመወሰን ለክልሉ ምክር ቤት እንዲጸድቅ ይመራል፤

iii. በክልሉ ምክር ቤት በጸደቀው የበጀት ድጋፍ ቀመር መሰረት ቢሮው የሶስት ዓመት ጠቋሚ የበጀት ድጋፍ

ግምት ለክልል ሴክተር መስሪያ ቤቶች፤ ወረዳዎች፤ ብሄረሰብ አስተዳደር ዞኖችና የከተማ አስተዳደሮች ያዘጋጃል፣ ያስ□ውቃል::

iv. የሶስት ዓመት የብሄረሰብ አስተደደር ዞኖች፤ ወረዳዎችና ከተማ አስተዳደሮች ጠቋሚ የበጀት ድጋፍ ግምት ዝግጅትና ማስታወቅ እስከ ህዳር 30 ባለው ጊዜ ውስጥ መጠናቀቅ ይኖርበታል።

ሐ. ዓመ□ዊ የፊስካል ዕቅድ ዝግጅት

i. ... ዓመ□ዊ የፊስካል ዕቅድ ያዘጋጃል::

ii. ዓመ□ዊ የፊስካል ዕቅድ ዝግጅት እስከ ህዳር 30 ባለው ጊዜ መጠናቀቅ ይኖርበ□ል::

5. የበጀት ድጋፍ ዝግጅት

ሀ. የወረዳዎች፤ ብሄረሰብ አስተዳደር ዞኖችና የከተማ አስተዳደሮች የበጀት ድጋፍ ዝግጅት

i. በክልል ምክር ቤት እውቅና ባለው የበጀት ድጋፍ ቀመር መሠረት ዓመ□ዊ ጠቋሚ የበጀት ድጋፍ ለብሄረሰብ አስተዳደር ዞኖች፤ ወረዳዎችና የከተማ አስተዳደሮች ያዘጋጃል፣ ያስ□ውቃል::

ii. ዓመታዊ የበጀት ድጋፍ ዝግጅትና ማስታወቅ እስከ ታህሳስ 30 ባለው ጊዜ ውስጥ መጠናቀቅ ይኖርበታል::

6. የበጀት ጥሪ ዝግጅት

ሀ. ቢሮው ዋና ዋና ነጥቦችን ያካተተ የበጀት ጥሪ ማስታወቂያ ያዘጋጃል፣ ለመንግሥት መ/ቤቶችም ያስተላልፋል::

ለ. የበጀት ጥሪ ማስታወቂያ ዋና ዋና ነጥቦች:-

i. የአጠቃላይ የኢኮኖሚ ዕድገት ሁኔታ፣

ii. የመንግስት ቀጣይ የትኩረት አቅጣጫ፣

iii. ከቋሚ ሲቪል ሠራተኞችና ፖሊስ ሰራዊት ጋር የተያያዘና ክፍት የስራ መደቦችን ያላካተተ የደመወዝና አበል በጀት፣

iv. በውለታ ላይ የተመሰረቱና ግዴታ የተገባባቸው መደበኛ የአገልግሎት ክፍያዎች /የቴሌኮሙኒኬሽን፣ የኤሌክትሪክ ኃይል፣ የውሃና የፖስታ አገልግሎት ክፍያዎች፣ የትራንስፖርት፣ የውሎ አበል፣ የኪራይ፣ የማስታወቂያ ክፍያ ወዘተ/፣

v. ለሚቀጥለው በጀት ዓመት የመደበኛና የካፒታል በጀት ጣሪያ፣

vi. ለቢሮው የበጀት ጥያቄ ማቅረቢያ ቀነ ገደብ፣

vii. የመደበኛና የካፒታል በጀት ለማዘጋጀት የሚያስችሉ ዝርዝር መግለጫዎችና ቅጾች ናቸው::

ሐ. ቢሮው ለክልል መንግሥት መስሪያ ቤቶች፤ ወረዳዎችና ከተማ አስተዳደሮች የበጀት ጥሪውን እስከ ጥር 30 ያስተላልፋል::

7. የበጀት ግምገማና ድጋፍ

ሀ. ቢሮው ለመንግሥት መስሪያ ቤቶች በሚያቀርቡት የበጀት ጥያቄ መሠረት የተደገፈ በጀት ያዘጋጃል:: በዚህም የቀረበውን የመደበኛና የካፒታል በጀት ጥያቄ ከመንግስት ፖሊሲና የትኩረት አቅጣጫ፣ ከጠቅላላው የመንግስት ወጪ ጣሪያ፣ ከ□ያንዳንዱ የመንግስት መስሪያ ቤት የበጀት ጣሪያ አንጻር በጀቱ የሚገመገምበትና የድጋፍ መግለጫ ይዘጋጃል::

ለ. በቢሮው የተዘጋጀና የተደገፈ በጀት የክልል ሴክተር መስሪያ ቤቶችን የመደበኛና የካፒታል በጀት፣ ለወረዳዎች፤ ብሄረሰብ አስተዳደር ዞኖችና የከተማ አስተዳደሮች የሚሰጠውን የበጀት ድጋፍ፣ እ□ንዲሁም የወጪውን አሸፋፈን ይይዛል::

ሐ. ቢሮው የተጠቃለለው በጀት □ንዲደገፍ ለክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት እስከ ግንቦት 30 ቀን ያቀርባል::

8. በጀት ማስታወቅ

• • •፡-

ሀ. በ... ... ቤት በጀት ከጸደቀና ከተፈቀደ በኋላ በተዘጋጀው የበጀት ድልድል ማስታወቂያ ቅጾች ሞልቶ ወይም በተዘረጋው የኤሌክትሮኒክስ መረጃ ሥርዓት መሠረት አዘጋጅቶ .... 1 ... ... 7 ... . የመንግሥት መ... ቤቶች እንዲያውቁት ......

ለ. ለ... መንግሥት መ... ቤቶች የተፈቀደላቸውን በጀት በፋይናንስ ምንጭና በወጪ አርእስት በመዘርዘር፣ ....

ሐ. .... ስለተፈቀደው በጀት አፈጻጸም በተፈቀደው መሠረት የፊዚካልና የፋይናንስ መርሃ ግብር አዘጋጅተው እንዲያቀርቡ ....

መ. በመርሃ ግብሩ መሠረት አስፈጻሚ መ... ቤት ሩብ አመቱ ባለቀ በ15 ቀናት ውስጥ በየሩብ ዓመቱ እንዲሁም ዓመታዊ የፊዚካልና የፋይናንስ አፈጻጸም ሪፖርት እስከ ... 30 ባለው ጊዜ ውስጥ እንዲያቀርቡ፣

፯. በመንግሥት መ/ቤቶች የሚከናወን የበጀት ዝግጅት

1. ቅድመ በጀት ዝግጅት

ሀ. የበጀት አቅራቢ መ/ቤቶች የበጀት ጥሪ ከመተላለፉ በፊት የበጀት ጥያቄ በጊዜ ገደቡ ለማቅረብ እንዲያስችላቸው አስፈላጊውን የቅድመ ዝግጅት ስራዎችን /ለበጀት የሚረዱ ነጠላ ወጪዎችን ማዘጋጀት፣ የግማሽ ዓመት ግምገማ ማካሄድና የስራ እቅድ መንደፍ/ ማካሄድ ይኖርባቸ.ል::

ለ. ይህ የቅድመ በጀት ዝግጅት እስከ .... **30** መከናወን ይኖርበታል::

2. የበጀት ጥያቄ ስለማቅረብ

.... መንግሥት መ... ቤቶች:-

ሀ. ከ... የበጀት ጥሪና ታሣቢ ጉዳዮች እንደደረሳቸው የበጀት ጥያቄያቸውን ማዘጋጀት አለባቸው::

ለ. የበጀት ጥያቄያቸውን በበጀት ጥሪው ላይ በተጠቀሱት ታሣቢዎችና በተመለከተው የጊዜ ገደብ መሠረት ባያቀርቡ፣ ... ባለው መረጃ መሠረት የሚያምንበትን በጀት ደግፎ ለመንግስት ያቀርባል::

ሐ. በታተመ ሰነድ (hard copy) ወይም በተዘረጋው የኤሌክትሮኒክስ መረጃ ስርዓት መሠረት አዘጋጅተው የሚያቀርቡት የበጀት ጥያቄ አስፈላጊ የሆኑ ዝርዝር የስሌት አሰራሮችንና ደጋፊ ማስረጃዎችን የያዘ መሆኑን ማረጋገጥ ይኖርባቸዋል::

መ. የበጀት ጥያቄያቸውን □ስከ .... 30 ድረስ ባለው ጊዜ ውስጥ ለ... ማቅረብ አለባቸው::

3. የበጀት ድልድል ስለማቅረብ

ሀ. የ... መንግሥት መ... ቤቶች ከ... በሚተላለፍላቸው የበጀት ድልድል ማስታወቂያ መሠረት የድርጊት መርሃ ግብራቸውን /የፊዚካልና የፋይናንስ/፣□ና የበጀት ድልድላቸውን አዘጋጅተው ማቅረብ ይኖርባቸዋል::

ለ. የበጀት ድልድል ዝግጅትና የድርጊት መርሃ ግብር የማቅረቢያ ጊዜ እ□ስከ ሐምሌ 30 ድረስ ይሆናል::

፳. ዕቅድና የተደገፈ በጀት ማጽደቅ፣

1. ዕቅድ ማጽደቅ

ሀ. የ... ...... ም.. ቤት በ... ተዘጋጅቶ የቀረበውን የማክሮ ኢኮኖሚና ፊስካል ማዕቀፍ ይመረምራል:: ያፀድቃል::

ለ. ይህም ዕቅድ በ... ...... ም.. ቤት እ□.. ... 30 ባለው ጊዜ የሚጸድቅ ይሆናል::

2. የቀረበ በጀት መደገፍ

ሀ. የ... ...... ምክር ቤት በ... የቀረበውን በጀት ይመረምራል::

ለ. •••• •••••• ምክር ቤት የቀረበውን በጀት ••• ከግንቦት 15 □ስከ 30 ባለው ጊዜ ደግፎ ለክልሉ ምክር ቤት ያቀርባል፡፡

፱. በጀትን ማጽደቅና መፍቀድ

1. የ••• ም•• ቤት በ••••••• ም•• ቤት የቀረበውን የተደገፈ በጀት ይመረምራል፣ ያሻሽላል፣ ያጸድቃል፡፡
2. በ••• ም•• ቤት በጀት የማጽደቅና የመፍቀድ ሂደት □ስከ ሰኔ 30 ባለው ••• ጊዜ ይከናወናል፡፡
3. •••• ••••• •••• ••• •• ••••• ••• •••••••• •••••• •• •••••• ••• ••• ••• ••• 7 ••••••
4. ••••• ••• •••••••• •••••• •• ••••••• ••• ••• •••• •••••• •••• ••• ••• 30 ••••••
5. ••••• ••• •••••••• •••••• •• •••••• •••••• ••• •/••• •••• •••••• •••• ••••• ••• ••••• •••• ••• •••••• ••• •/••• ••••• ••• •/••4/ •••• •••• ••••• ••• •/••/4 •••• •••• ••• ••• 15 ••••••
6. ••• ••••• •••• ••• •••••• •••••• ••••• •••• •••••• ••• •••••• •••••• •••• •••• ••••• •••• ••••• •••• ••• •• ••• ••• 30 ••••••
7. •••• •••• •••• ••• •••• •••• •••••• •••••• •••• ••••• •• •••••• •••••• ••• ••• •••••• •••• ••••• •••• ••• •• ••• ••• 30 ••••••

ክፍል ሶስት
የበጀት አስተዳደር

I. የበጀት ዝውውር

1. በመንግሥት መስሪያ ቤቶች ውስጥ የሚደረግ የበጀት ዝውውር
   ሀ. ··· በፋይናንስ አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 178/2003 አንቀጽ 24 መሠረት የመንግሥት መስሪያ ቤት የበጀት ዝውውር በቅጽ ሞልቶ ወይም በተዘረጋው የኤሌክትሮኒክስ መረጃ ሥርዓት መሠረት አዘጋጅቶ ሲያቀርብ የበጀት ዝውውሩ አስፈላጊነት በበቂና አሳማኝ ደጋፊ ማስረጃ የተደገፈ መሆኑን እንዲሁም የበጀት አፈጻጸምን በመገምገም ሲያምንበት፣
   ለ. ከደመወዝ በጀት ወደ ሥራ ማስኬጃ በጀት በዋና ዋና የወጪ መደቦች ከአንድ የወጪ መደብ ወደ ሌላ የወጪ መደብ፣
   ሐ. በአንድ የመንግሥት መ··· ቤት ውስጥ ካለ ፕሮጀክት የተፈቀደ የካፒታል በጀት በበቂ ምክንያት በስራ ላይ አለመዋሉን በሩብና በግማሽ ዓመት የበጀት አጠቃቀም ሪፖርት፣ በመንግሥት መ··· ቤቱ የሥራ ፕሮግራም ለውጥና ሌሎች መረጃዎች በማረጋገጥ ወደ ሌላ የተፈቀደና የካፒታል በጀት እጥረት ወዳለበት ፕሮጀክት የቀረበውን የበጀት ዝውውር እንዲፈፀም ያደርጋል።

2. በመንግሥት መስሪያ ቤቶች መካከል የሚደረግ የበጀት ዝውውር
   ሀ. አንድ የመንግሥት መ/ቤት ከሌላ የመንግሥት መ··· ቤት ጋር በሕግ ሲዋሃድና በተዋሃደው የመንግሥት መ··· ቤት የበጀት ዝውውር ጥያቄ ሲቀርብ ቀደም ሲል በተናጠል ለመንግሥት መ··· ቤቶ· የተፈቀደው በጀት በአንድ ላይ ተጠቃሎ ማስተዳደር እንዲቻል ··· የበጀት ዝውውር ያደርጋል።
   ለ. አንድ የመንግሥት መ··· ቤት ቀድሞ ከነበረበት የመንግሥት መ/ቤት ተነጥሎ በሕግ ሲቋቋም በነባሩና በአዲሱ የመንግሥት መ··· ቤቶች ስምምነት መሠረት ተዘጋጅቶ በሚቀርብ የበጀት ዝውውር ወይም በነባሩና በአዲሱ የመንግሥት መ··· ቤቶች መካከል የበጀት ክፍፍል ስምምነት ካልተደረሰ የገንዘብና ኢኮኖሚ ልማት ·· የበጀት ዝውውሩን ባለው መረጃ መሠረት የአዲሱን መንግሥት መ··· ቤት በጀት ከነባሩ

የመንግሥት መ... ቤት በጀት ላይ በመቀነስ የበጀት ዝውውሩን ያደርጋል፡፡

ሐ. አንድ የመንግሥት መ... ቤት የተፈቀደለትን የመደበኛና የካፒታል በጀት በስራ ፕሮግራሙ መሠረት የማይጠቀምበት ሆኖ ሲገኝና ... ይህንን ሲያረጋግጥ ... .መንግሥት መ... ቤቱ የተፈቀደለትን በጀት ወደ ሌላ እጥረት ወዳለበት የመንግሥት መ... ቤት ሊያዛውር ይችላል፡፡

መ. ... በአንድ የመንግሥት መ... ቤት ውስጥ ያጋጠመ የካፒታል በጀት እጥረትን ለመሸፈን የተጨማሪ በጀት ጥያቄ በሚቀርብበት ጊዜ ለፕሮጀክቱ በበጀት ዓመቱ የተፈቀደ በጀት በቂ አለመሆኑን በሚደረገው የፋይናንስና የፊዚካል አፈጻጸም በመገምገም □ንዲሁም በሌሎች ለመስሪያ ቤቱ ካፒታል ፕሮጀክቶች ከተያዙ በጀት ላይ ተራፊ በጀት አለመኖሩን በማረጋገጥ፣ ወይም በመንግሥት የልማት የትኩረት አቅጣጫ የቅደም ተከተል ለውጥ በሚደረግበት ጊዜ ቅድሚያ የሚሰጣቸውን የልማት ተግባራት ለማከናወን ለሌላ የመንግሥት መ... ቤት ከተያዘ የካፒታል በጀት በስራ ላይ የማይውለውን በመለየት የበጀት ዝውውር ማድረግ ይችላል፡፡

ሠ. ... በአንድ የመንግሥት መ... ቤት ከተመደበለት በጀት በላይ እንዲፈቀድለት ..... የበጀት ጥያቄ፡-

i. ባለፉት በጀት ዓመታት ስራዎ. ተከናውነው በበጀት ዓመቱ ለክፍያ የሚሆን በቂ በጀት ለመንግሥት መ... ቤቱ ያልተያዘ ... ወይም
ii. የተፈቀደለትን በጀት ገንዘብ ያዡ እምነት በማጉደል ቢሰርቅና ቢጠፋ ወይም በገንዘብ ያዡ ላይ ዘራፊዎች ወንጀል ፈጽመው ገንዘቡ ቢጠፋና ሌሎችም ችግሮች ተከስተው የመንግሥት መ... ቤቱ ከበጀቱ መሸፈን የማይችል ሲሆን፣ ወይም
iii. በመንግሥት መ... ቤቱ ከተያዙ ሌሎች ፕሮጀክቶች በጀት በማዘዋወር ለአንድ ፕሮጀክት መጠቀም የማይቻል ሆኖ መገኘቱ፣

በ... ሲታመንበትና .... ሲፈቀድ ከመጠባበቂያ በጀት ላይ ቅጽ በማ/1ን በመሙላት ወይም በተዘረጋው የኤሌክትሮኒክስ መረጃ ሥርዓት

መሠረት ተዘጋጅቶ የበጀት ዝውውር በማድረግ ወጪው እንዲሸፈን ያደርጋል፡፡

ሰ. በመንግሥት ውሣኔ መሠረት በበጀት ዓመቱ ውስጥ በጀት ሣይያዝለት አዲስ የመንግሥት መ... ቤት ቢቋቋም በ... ለሚመለከተው የበላይ ኃላፊ በሚቀርብ ማስታወሻ የበጀት ዝውውር ሲፈቀድ ከመጠባበቂያ በጀት ላይ ወጪ በማድረግ እንዲሸፈን ይደረጋል፡፡ ይህ ካልሆነ ግን ከመንግሥት መ... ቤቶች እንዳስፈላጊነቱ በበጀት ሽግሽግ ወጪው እንዲሸፈን ይደረጋል፡፡

3. የመንግሥት መ... ቤቶች የበጀት ዝውውር ኃላፊነትና ተግባር

.... መንግሥት መ... ቤቶች፡-

ሀ. የበላይ ኃላፊዎች የበጀት ዝውውሩን አስፈላጊነት ከመንግሥት መ/ቤቶቹ የስራ ፕሮግራም ዕቅድ ጋር በማገናዘብ ተገቢውን ውሣኔ መስጠት፣

ለ. የበጀት ዝውውር ጥያቄውን ሲያቀርቡ በመንግሥት መ... ቤት የበላይ ኃላፊ ወይም ውክልና በተሰጠው ኃላፊ የተፈረመ መሸኛ ደብዳቤ መኖሩን ወይም በተዘረጋው የኤሌክትሮኒክስ መረጃ ሥርዓት መሠረት መዘጋጀቱን፣

ሐ. የበጀት ዝውውር ጥያቄያቸውን በበጀት ዝውውር መጠየቂያና መፍቀጃ ቅጽ በዝርዝር በመሙላት በመ... ቤቱ የበላይ ኃላፊ ወይም እርሱ በወከለው ኃላፊ ፊርማ በማረጋገጥ ከበቂ ማብራሪያና ደጋፊ ማስረጃዎች ጋር መያያዙን ወይም በተዘረጋው የኤሌክትሮኒክስ መረጃ ሥርዓት መሠረት አዘጋጅተው መቅረቡን ማረጋገጥ አለባቸው፡፡

፲፩. ተጨማሪ በጀት

1. አንድ የመንግሥት መስሪያ ቤት ከመስሪያ ቤቱ የስራ ፕሮግራም ዕቅድ ውጭ በሚከሰቱ ምክንያቶች፣ በድንገተኛ ሁኔታዎች አስገዳጅነትና ሌሎች ጉዳዮች የተጨማሪ በጀት ጥያቄ ማቅረቡን አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው ጥያቄውን .በቂ ማብራሪያና ማስረጃዎች .. በበላይ ኃላፊው ፊርማ ለ... ያቀርባል፡፡
2. ... የመንግሥት መ... ቤቱ ያቀረበውን የተጨማሪ በጀት ጥያቄ በመገምገም አስፈላጊነቱን ሲያምንበትና በ...... ... .. .ፀድቅ ስራ ላይ እንዲውል ያደርጋል፡፡

3. ....

4. በመንግሥት ውሣኔ መሠረት አንድ የመንግሥት የልማት ድርጅት በበጀት ዓመቱ መካከል የመንግሥት መ... ቤት እንዲሆን ቢደረግ፡-

   ሀ. የመንግሥት የልማት ድርጅቱ በውስጥ ገቢው ወጪውን የሚሸፍን ከሆነ በበጀት ዓመቱ ውስጥ የሚያስፈልገውን ወጪ በራሱ እንዲጠቀም ይደረጋል፡፡ ... .

   ለ. ከላይ በአንቀጽ 3/ሀ ላይ የተጠቀሰው ተፈጻሚ ካልሆነ ግን በመ... ቤቱ የቀረበው የተጨማሪ በጀት ጥያቄን በመገምገም አስፈላጊነቱ ሲታመንበትና በ... .... ሲፈቀድ በተጨማሪ በጀትነት እንዲስተናገድ ይደረጋል፡፡

5. አንድ የመንግሥት መስሪያ ቤት የተጨማሪ በጀት ጥያቄ ሲያቀርብ፣

   ሀ. ተጨማሪ በጀቱ ያስፈለገበትን ምክንያት በበቂ ሁኔታ በማብራራትና ደጋፊ ማስረጃዎች በማያያዝ፣

   ለ. የተጨማሪ በጀቱ ለመ... ቤቱ በበጀት ዓመቱ ከተፈቀደው በጀት በዝውውር ሊሸፈን እንደማይችል በማረጋገጥ፣

   ሐ. የካፒታል ፕሮጀክት ከሆነ ተጨማሪ በጀቱ ቢፈቀድ ወይም ባይፈቀድ ሊደርስ የሚችለውን የፊዚካል ሥራ ግብ/ምርት/አገልግሎት ስኬት ወይም ጉድለት ለይቶ በማሳየት፣ የፕሮጀክቱ የፋይናንስና የፊዚካል አፈጻጸምን እንዲሁም ለቀሪው የበጀት ወቅት ሊያስፈልግ የሚችለውን ተጨማሪ ወጪ በማስላት፣

   መ. የቀረበው የተጨማሪ በጀት ጥያቄ ለአዲስ የሠራተኞች ቅጥር ከሆነ ከሲቪል ሠርቪስ ቢሮ ወይም ይህንን ለመወሰን ስልጣን ከተሰጠው አካልና ከገንዘብና ኢኮኖሚ ልማት ቢሮ ጋር በጋራ ስምምነት የተደረሰበትን ማስረጃ በማያያዝ በመስሪያ ቤቱ የበላይ ኃላፊ በተፈረመ መሸኛ ደብዳቤ፣ መላክ ይገባዋል፡፡

፲፪. የበጀት ቁጥጥር

1. ማንኛውም የመንግሥት መስሪያ ቤት ለበጀት ዓመቱ የተፈቀደለትን የመደበኛም ሆነ የካፒታል በጀት ለማስተዳደር እንዲችል የበጀት መቆጣጠሪያ መዝገብ ወይም የተዘረጋ የኤሌክትሮኒክስ መረጃ ሥርዓት አመዘጋገብ ሊኖረው ይገባል፡፡

የበጀት ሌጀሩ፡-

ሀ. በመደበኛ በጀት በአርዕስት ወይም በንዑስ አርዕስት በወጪ መደቦች ዝርዝር፣

ለ. በካፒታል በጀት በየፕሮጀክቱ በአርዕስት ወይም በንዑስ አርዕስት በወጪ መደቦች ዝርዝር እንዲሁም፣

ሐ. ለመስሪያ ቤቱ የተፈቀደ የተጨማሪ በጀት ዝርዝርን ለይቶ በሚያሣይ ደረጃ መያዝ፣

መ. ለመስሪያ ቤቱ የተፈቀደ የበጀት ዝውውርና የተስተካከለ በጀትን የሚያሣይ መሆን አለበት፡፡

ክፍል አራት
የበጀት ዝውውር ስልጣን

፲፫. የበጀት ዝውውር ስልጣን ውክልና፣

1. ቢሮው በፋይናንስ አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 178/2003 አንቀጽ 24/2 መሠረት የተሰጠውን የበጀት ዝውውር ስልጣን ውክልና ለመንግሥት መስሪያ ቤቶች የበላይ ኃላፊዎች የማስተላለፍ ኃላፊነትን የሚተገብረው ከዚህ በታች የተዘረዘሩት መስፈርቶች በመንግሥት መስሪያ ቤቶች ተሟልተው ሲገኙ ብቻ ይሆናል፡፡

የመንግሥት መስሪያ ቤቶች፡-

ሀ. የመደበኛም ሆነ የካፒታል በጀት አጠቃቀም ሪፖርት በየወሩና በየሩብ ዓመቱ በሂሣብ አመዘጋገብና ሪፖርት አቀራረብ መመሪያ ላይ በተቀመጠ የጊዜ ገደብ መሠረት ለቢሮው የሚያቀርብ ከሆነ፣

ለ. ሊመለሱ የማይችሉ ያልተከፈሉ የቅድሚያ ክፍያዎችን ሊመለሱ ካልቻሉበት መግለጫ ጋር እንዲሁም አመታዊ ሂሣቦችን ዘግቶ የፋይናንስ አጠቃቀም ሪፖርቱን በሂሣብ አመዘጋገብና ሪፖርት አቀራረብ መመሪያ ላይ በተቀመጠው የጊዜ ገደብ መሠረት ለቢሮው ሲያቀርብ፣

ሐ. የመደበኛ በጀት የፋይናንስ አጠቃቀም እንዲሁም የካፒታል በጀት የፋይናንስና የፊዚካል አጠቃቀምን የሚያሣይ ወርሃዊ፣ የሩብ ዓመትና አመታዊ ሪፖርት በበጀት አስተዳደር መመሪያ ላይ በተቀመጠው የጊዜ ገደብ መሠረት ለቢሮው ማቅረቡ ሲረጋገጥ፤

መ. ለበጀት አመቱ በተፈቀደለት የመደበኛም ሆነ የካፒታል በጀት መነሻነት የጥሬ ገንዘብ ፍላጎትና ፍሰት ዕቅዱን በመከፋፈል አዘጋጅቶ በመንግሥት የጥሬ ገንዘብ አስተዳደር መመሪያ ላይ በተቀመጠው የጊዜ ገደብ መሠረት ለቢሮው የሚያቀርብ ከሆነ፣

ሠ. በተፈቀደለት የመደበኛም ሆነ የካፒታል በጀት መነሻነት በየወሩ የመስሪያ ቤቱ የክፍያ ጣሪያ አጠቃቀም ሪፖርት በመንግሥት ጥሬ ገንዘብ

አስተዳደር መመሪያ ላይ በተቀመጠው የጊዜ ገደብ መሠረት ለ... ....፣

ረ. የተፈቀደለትን የካፒታል በጀት የፋይናንስና የፊዚካል ዕቅድ መርሃ ግብር በበጀት አስተዳደር መመሪያ ላይ በተቀመጠው የጊዜ ገደብ መሠረት ለ... ....፣

ሰ. በበጀት ዓመቱ ሥራ ላይ ያልዋለና በቆጠራ የተገኘን የፈሰስ ሂሣብ በመንግሥት ጥሬ ገንዘብ አስተዳደር መመሪያ ውስጥ በተቀመጠው የጊዜ ቀነ ገደብ መሠረት ለ... ....

፲፬. የበጀት ዝውውር ስልጣን ውክልና ይዘት

1. የመንግሥት መ... ቤት ከላይ የተጠቀሱትን መስፈርቶች ማሟላቱን ... ሲያረጋግጥና ውክልና ሲሰጠው ከዚህ በታች ባሉት ሁኔታዎች ደረጃ የበጀት ዝውውር ማከናወን ይችላል::
2. የመንግስት መስሪያ ቤቱ በአዋጅ የተጣለበትን ኃላፊነት ለመወጣት እንዲያስችለው በስሩ ከተዋቀሩት ንዑስ አርዕስቶች ወይም ንዑስ ንዑስ አርዕስት በስሩ በሚገኝ ሌላ ንዑስ አርዕስት ወይም ንዑስ ንዑስ አርዕስት በዋና የሂሣብ መደብ ስር በሚገኙ የወጪ መደቦች ውስጥ ማዛወር ይችላል፣
3. በአንድ ንዑስ አርዕስት ወይም ንዑስ ንዑስ አርዕስት ውስጥ በዋና የሂሣብ መደብ ስር ባሉ የወጪ መደቦች ውስጥ ብቻ በጀት ማዛወር ይችላል::
4. የመንግሥት መስሪያ ቤቱ በጀት እንዲያዛውር የስልጣን ውክልና የተሰጠው ዋና ዋና የሂሣብ መደቦች ስር በሚገኙ የወጪ መደቦች ደረጃ ሲሆን ዋና ዋና የሂሣብ መደቦች የሚባሉት የሚከተሉት ናቸው:-

   ሀ. 6100 ሰብዓዊ ለሆኑ አገልግሎቶች፣

   ለ. 6200 ለዕቃና አገልግሎቶች፣

   ሐ. 6300 ለቋሚ ንብረቶች ግዥ፣

   መ.6400 ለሌሎች ክፍያዎች፣
5. የመንግሥት መ... ቤት የበላይ ኃላፊ .... ተራፊ በጀት መኖር አለመኖሩን ....
6. የበጀት ዝውውር ቅፁ በሚመለከተው ኃላፊና ሠራተኛ ተፈርሞና ተረጋግጦ በበቂ ኮፒ ወይም በተዘረጋው የኤሌክትሮኒክስ መረጃ ሥርዓት ይዘጋጃል::

7. የበጀት ዝውውሩ ቅጽ ወይም የተዘረጋው የኤሌክትሮኒክስ መረጃ ሥርዓት የሚደርሳቸው አካላት:-

አድራሻው:- ለመንግሥት መስሪያ ቤቱ፣

ግልባጭ:- ለትሬዠሪ አስተዳደርና ሂሳብ ማጠቃለያ ዋና የሥራ ሂደት፡

ለልማት ዕቅድ ዝግጅት ዋና የሥራ ሂደት፣

በመስሪያ ቤቱ ውስጥ ላሉና ለሚመለከታቸው የሥራ ሂደቶች/ክፍሎች ይሆናል፡፡

፲፭. የበጀት ዝውውር ስልጣን ውክልና አፈጻጸም

1. የበጀት ዝውውር ሊፈፀም የሚችለው በአንቀጽ 15/2 እና 3 ስር ከተጠቀሱት ዋና የሂሣብ መደቦች ውስጥ ሳይወጣ በዚያው ዋና የሂሣብ መደብ ስር ከሚገኘው አንድ የወጪ መደብ ወደ ሌላው የወጪ መደብ ብቻ ነው፡፡
2. ከአንድ ዋና የሂሣብ መደብ ወደ ሌላ ዋና የሂሣብ መደብ ከ6400 /ለድጋፍና ለመዋጮ/ ከተፈቀደው በጀት ወደሌላ እንዲሁም ከ6100 /ከደመወዝና አበል/ ወደ 6200 /ሥራ ማስኬጃ/ በጀት ማዛወር በሚፈለግበት ጊዜ የበጀት ዝውውር ጥያቄው ለ... ቀርቦ ከተመረመረ በኋላ ሲፈቀድ የሚፈፀም ይሆናል፡፡
3. የበጀት ዝውውሩ ግድፈት ያለበትና ዝውውሩ ሊፈፀም የማይችል መሆኑ በ... ሲረጋገጥ ዝውውሩ ሊሰረዝ ይችላል፡፡ በዚህም ምክንያት ወጪ ሆኖ የተከፈለ ሂሣብ ቢኖር ከመ... ቤቱ ሌሎች ተራፊ በጀት ካላቸው ወጪ መደቦች ላይ ተዛውሮ እንዲተካ ይደረጋል፡፡

፲፮. በዋና የሂሣብ መደቦች ስር በሚገኙ የወጪ መደቦች ውስጥ የበጀት ዝውውር ሲፈፀም ሊደረጉ ስለሚገባቸው ጥንቃቄዎች፣

1. በ6100 ሰብአዊ ለሆኑ አገልግሎቶች ውስጥ ከቋሚ የሲቪል ሠራተኞችና ከሚሊቴሪ ... ... ጋር የተያያዘ የደመወዝና የአበል በጀት ላይ የበጀት ዝውውር ከማድረግ በፊት መንግሥትን ለወደፊቱ ተጨማሪ ግዴታ ውስጥ እንዳያስገባ ጥንቃቄ ማድረግ ያስፈልጋል፡፡
2. በ6200 ለዕቃዎችና አገልግሎቶች በጀት ከተፈቀደላቸው የወጪ መደቦች ውስጥ ለቴሌኮሙኒኬሽን፣ ለኤሌክትሪክ፣ ለውሃና ለፖስታ አገልግሎት ክፍያዎች

የተፈቀደው በጀት በውል ላይ የተመሠረተና በበጀት ዘመኑ ውስጥ ሳይከፈል ቢቀር መንግሥትን ዕዳ ውስጥ ሊያስገባ የሚችል ስለሚሆን፣ እንዲሁም ለደንብ ልብስ መግዣ፣ ለኪራይ፣ ለምግብ፣ ለነዳጅና ቅባት መግዣ፣ ለሕንጻዎችና ለማሽነሪዎች ዕድሣትና ጥገና የተፈቀደው በጀት አጠቃቀም ዝውውር ከመፈፀሙ በፊት በቂ ግምገማ መደረግ ይኖርበታል።

፲፮. የተወካዩ መስሪያ ቤት የበላይ ኃላፊ ፊርማ፣

ውክልናውን የወሰደው መሥሪያ ቤት የበላይ ኃላፊ ወይም እርሱ የሚወክለው ሰው የበጀት ዝውውሩ ቅጽ (በማ/1) በትክክልና በበቂ ኮፒዎች መሞላቱን ካረጋገጠ በኋላ ስለገንዘብና ኢኮኖሚ ልማት •• በሚለው ክፍት ቦታ ላይ ይፈርማል።

፲፯. የበጀት ውክልና የሚቋረጥበት ሁኔታ፣

መስሪያ ቤቱ የተሰጠውን የውክልና ስልጣን ከዚህ በላይ የተገለፁትን መመሪያዎች ሳይከተል ሥራ ላይ ቢያውልና ተደጋጋሚ ግድፈት መኖሩ በ••• ሲረጋገጥ በማንኛውም ጊዜ ውክልናው ሊሰረዝ ወይም ሊቋረጥ ይችላል።

፲፰. በበጀት ማንዋል ላይ የሚገኙ ቅጾች፣ አሠራሮችና ምሣሌዎች ከዚህ መመሪያ ጋር በተጓዳኝነት ተፈጻሚ ይሆናሉ።

፳. የተሻሩ መመሪያዎች

ከዚህ ቀደም የነበሩት የፋይናንስ የጊዜ ሰሌዳ መመሪያ በ••• የካቲት/1995 የወጣው የበጀት ዝውውር ሥልጣን ውክልና አፈጻጸም መመሪያ ተሽረው በዚህ መመሪያ ተተክተዋል።

፳፩. •••••• •••••••

••• ••••• •• ••••• ••• •••• ••••• •••• ••••

፳፪. መመሪያው የሚጸናበት ጊዜ

ይህ መመሪያ ከ.... 1 ቀን 2004 ዓ.ም ጀምሮ የጸና ይሆናል፡፡

... ..

....

የገንዘብና ኢኮኖሚ ልማት .. ...